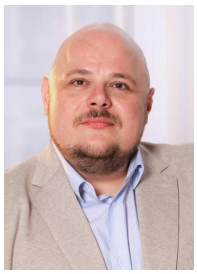
УДК 347.1:341.171
DOI https://doi.org/10.51989/NUL.2026.4.13

ВЗАЄМОДІЇ ПРИВАТНОГО І ПУБЛІЧНОГО ПРАВА В ПРОЦЕСАХ РЕКОДИФІКАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Стефанчук Микола Олексійович,
orcid.org/0000-0002-2983-2770
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
народний депутат України, голова підкомітету з питань адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС), виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції Комітету Верховної Ради України з питань правової політики

Музика-Стефанчук Оксана Анатоліївна,
orcid.org/0000-0001-7986-7149
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
завідувач кафедри фінансового права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Музика Леся Анатоліївна,
orcid.org/0000-0001-8357-703X
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри приватного права
Національного університету «Києво-Могилянська академія»

У статті зазначається, що конвергенція приватного і публічного у цивільному праві є об'єктивним процесом, що відбувається у межах системи права і правової системи загалом. Тільки в єдності інтересів приватних і публічних (у розумінні інтересів державних і місцевого самоврядування), гармонійному збалансуванні їх меж впливу цивільно-правове регулювання здатне забезпечити досягнення основної своєї мети. Остання полягає у сталому розвитку і належному захисті особистих немайнових і майнових відносин та формуванні правової моделі унеможливлення зловживань, зокрема, з боку держави чи місцевої влади у випадках їх участі в приватних правовідносинах.

Акцентовано увагу на тому, що 17 травня 2024 р. Комітетом міністрів Ради Європи була ухвалена Рамкова конвенція про штучний інтелект і права людини, демократію та верховенство права (Framework Convention on Artificial Intelligence and human rights, democracy and the rule of law). Це перший свого роду глобальний юридично обов'язковий міжнародний договір, що має слугувати безпечному використанню штучного інтелекту – дотримання спільних стандартів у сфері функціонування зазначених цінностей в цифровому середовищі. 15 травня 2025 р. Україна підписала цей міжнародний документ. Наголошено та тому, що вже сьогодні, ще до моменту ратифікації конвенції (з урахуванням очевидних загроз і ризиків подальшого неконтрольованого розвитку ШІ), перед юристами постала необхідність розробки низки законопроектів щодо врегулювання відповідних суспільних відносин. У межах національної правової системи – засобами приватного і публічного права важливо у законодавстві заповнити прогалини, наявні та потенційні, що пов'язані зі швидким технологічним прогресом. З-поміж іншого, йдеться про цивільно-правову охорону приватності та безпеку інновацій.

Зроблено висновок про те, що ЖК України базувався на моделі адміністративного розподілу житла, за якою держава виступала головним власником і розпорядником житлового фонду, а реалізація права на житло громадянином залежала від його місця в черзі та формальних критеріїв обліку. В той час, як Закон № 4751-IX базується на моделі доступності, за якою держава створює фінансові, договірні та інституційні механізми, що дозволяють особі самостійно реалізувати право на житло шляхом оренди або набуття у власність.

Ключові слова: *рекодифікація, приватне право, публічне право, євроінтеграція, штучний інтелект, житло, відповідальність, конвергенція, фінансові інструменти, кредитування, фінансова установа.*

Stefanchuk Mykola, Muzyka-Stefanchuk Oksana, Muzyka Lesia. The interaction between private and public law in the processes of recodification and European integration

The article notes that the convergence of private and public interests in civil law is an objective process that takes place within the legal system and the broader legal framework. Only through the unity of private and public interests (in the sense of the interests of the state and local self-government) and a harmonious balance of their spheres of influence can civil law regulation ensure the achievement of its primary goal. This objective consists of the sustainable development and proper protection of personal non-property and property relations, as well as the formation of a legal model to prevent abuses, particularly by the state or local authorities when they participate in private legal relationships.

It was emphasized that on May 17, 2024, the Committee of Ministers of the Council of Europe adopted the Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy, and the Rule of Law. This is the first global, legally binding international treaty of its kind, designed to ensure the safe use of artificial intelligence by promoting adherence to common standards regarding the functioning of these values in the digital environment. On May 15, 2025, Ukraine signed this international document. It is also emphasized that even today, prior to the convention's ratification (given the obvious threats and risks of further uncontrolled AI development), lawyers face the need to draft a series of bills to regulate the relevant social relations. Within the national legal system—through the means of private and public law–it is important to address existing and potential gaps in legislation related to rapid technological progress. Among other things, this involves the civil-law protection of privacy and the security of innovations.

It was concluded that Ukraine's Housing Code was based on a model of administrative housing allocation, under which the state acted as the primary owner and administrator of the housing stock, and a citizen's ability to exercise the right to housing depended on their place in line and formal registration criteria. In contrast, Law № 4751-IX is based on an accessibility model, under which the state creates financial, contractual, and institutional mechanisms that enable individuals to independently exercise their right to housing through renting or purchasing a home.

Key words: *recodification, private law, public law, European integration, artificial intelligence, housing, liability, convergence, financial instruments, credit, financial institution.*

Постановка проблеми. Політика останніх кількох десятиліть зумовила політичну схильність до поєднання державних і приватних механізмів права і управління. Як ілюструє національна і закордонна практика, конвергенція доктрин публічного та приватного права у відповідь на сучасні моделі змішаного публічно-приватного управління цілком можлива і має місце бути. Такий підхід має певні переваги. Він дозволяє уникнути складних і часто замкнутих у собі апріорних оцінок того, чи є та чи інша операція або орган достатньо «публічними» чи «приватним», а також іноді створює простір, у якому можна зважити протилежні загрози. Наприклад, корупцію в державному секторі та примус у приватному. Держава не може і не має бути байдужою та знаходитись осторонь того, як здійснюється правове регулювання суспільних відносин, наскільки ефективним є механізм його втілення в життя. Саме належна правова політика держави дозволяє та забезпечує реалізацію нормативних регуляторів найбільш оптимальним, раціональним способом – в інтересах людини та всього Українського народу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній та зарубіжній літературі різноманітним аспектам зближення та

взаємопроникнення публічних і приватних елементів присвячена значна кількість наукових праць вчених дореволюційного та радянського періоду, а також наших сучасників. До них належать праці В. Борисової, І. Венедиктової, О. Дзери, Ю. Дзери, Н. Кузнєцової, І. Кучеренко, Р. Майданика, Ж. Маклейн, Д. Мейера, О. Первомайського, Л. Петражицького, І. Покровського, О. Пушкіна, Р. Сабодаша, І. Спасибо-Фатєєвої, Р. Стефанчука, Я. Шевченко, Г. Шершеневича та інших. Необхідність віднайдення рівноваги публічних і приватних інтересів в умовах сучасного стрімкого розвитку суспільних відносин, що значною мірою зумовлено появою нових правових інститутів, рекодифікаційних та євроінтеграційних процесів, спонукають дослідників до подальших наукових пошуків вирішення аналізованої проблеми.

Мета дослідження. Метою статті є аналіз сучасних проблем конвергенції приватного і публічного у праві в умовах рекодифікації цивільного законодавства та євроінтеграційних процесів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Правова доктрина акумулювала чимало проблем, належне розв'язання яких турбує не одне покоління вчених-юристів. І їх актуальність із плином часу не втрачається. Серед них – проблема необхідності законодавчого забезпечення співвідношення публічного та приватного у межах відповідних галузей права. Необхідність віднайдення рівноваги публічних і приватних інтересів в умовах сучасного стрімкого розвитку суспільних відносин, що значною мірою зумовлено факторами національного і глобального характеру (зокрема інтенсивним розвитком штучного інтелекту, агресією росії проти України) та появою нових правових інститутів, спонукають дослідників до наукових пошуків розв'язання аналізованої проблеми [1].

Н.С. Кузнєцова слушно зазначає, що для визначення найкращого співвідношення приватного і публічного права, яке, зрештою, й окреслює формат взаємодії держави і громадянського суспільства в економічній сфері, важливо враховувати три аспекти. По-перше, йдеться про встановлення оптимального співвідношення і взаємодії публічно-правового та приватноправового регулювання економічних відносин загалом. Для цього необхідно забезпечити пропорційне використання як цивільного, так і адміністративного, фінансового та податкового законодавства. По-друге, за сучасних умов важливо враховувати взаємний вплив і взаємопроникнення публічного і приватного права. По-третє, слід зважати на чітке розмежування предмета і сфери регулювання публічного та приватного права [2, с. 15].

В контексті зазначеного безумовно позитивним є факт декодифікації Господарського кодексу України. Адже, серед інших проблем існування дуалістичного врегулювання економічних відносин в Україні, першочерговим була відсутність чіткого галузевого розмежування ГК України та ЦК України. Варто погодитись з О.О. Котом про те, що самого лише факту скасування ГК України не є достатньою умовою для підвищення ефективності регулювання приватноправових відносин [3, с. 71]. У процесі рекодифікації цивільного законодавства встановлена нагальна необхідність безпосереднього закріплення у ЦК України розширеного предмета регулювання приватноправових відносин – за рахунок господарських, корпоративних та організаційних відносин.

Аналізуючи позиції опонентів рекодифікації цивільного законодавства Н.С. Кузнєцова зазначила, що вони слушно наголошують про те, що у Європейському Союзі уніфікуються перш за все приписи, що регулюють публічно правові відносини (митні, податкові, міграційні тощо), щодо приватноправових, то вони зазвичай знаходяться поза увагою європейських директив, регламентів та інших обов'язкових актів ЄС. Дійсно, способи формування загаль них підходів до регламентації приватних відносин відрізняються від тих, які засто совуються у публічно-правовій сфері. Водночас, останні десятиліття ознаменовані появою таких рекомендаційних актів у царині приватного права як Принципи європейського контрактного права, розроблені комісією, яку очолю вав Оле Ландо, Принципи міжнародних комерційних договорів (УНІДРУА). Також наголошено, що ідея гармонізації європейського

при ватного права реалізована в багатьох т. зв. модельних актах: Принципи європей ського деліктного права (PETL), окремі документи з гармонізації сімейного права, з рештою – опублікований в 2009 р. рекомендаційний набір основних принци пів, визначень та типових правил, який розглядається як загальна система коор динат приватного права (Draft Common Frame of Reference – DCFR) [4, с. 44–45].

Правові проблеми, пов'язані зі штучним інтелектом.

З огляду на предмет цивільно-правового регулювання варто також акцентувати на тому, що сучасний етап розвитку вчення про правосуб'єктність характеризується динамічністю та виникненням, без перебільшення, новаторських підходів до розуміння правосуб'єктності, що, зокрема, викликано значним стрибком у розвитку передових інноваційних технологій та робототехніки. Поява штучного інтелекту і розгалуженої системи роботів, наділених високим рівнем автономії, здатних самостійно вступати у соціальні зв'язки та виконувати різноманітні завдання, у деяких випадках повністю замінюючи людину, зумовлює об'єктивну необхідність перегляду традиційних та усталених доктринальних підходів до визначення особливостей правосуб'єктності та її носіїв. Адже цілком імовірно, що в найближчому майбутньому інноваційні технології докорінно змінять структуру економіки, ринку праці та побудову суспільства в цілому.

Штучний інтелект дедалі частіше розглядається як загроза існуванню людства. Піонер у галузі штучного інтелекту Джеффрі Хінтон, нобелівський лауреат, зробив тривожну заяву про майбутнє ШІ. За його словами, люди недооцінюють ризики, які несе швидкий розвиток цієї технології. Вчений не відкидає користі від ШІ – він вважає, що технологія здатна змінити медицину, освіту й навіть допомогти в боротьбі зі змінами клімату. Але водночас він відверто стурбований неконтрольованим розвитком цього явища. На його думку, ймовірність того, що ШІ візьме контроль над людством, становить 10–20%. І це – не сценарій голлівудського бойовика, а реальний ризик. Хінтон наголошує: великі компанії лобіюють зменшення й так слабкого законодавчого регулювання у цій сфері, не витрачають необхідні ресурси на безпеку, а дбають лише про доходи [5].

Фахівці Google DeepMind (британська компанія, що займається розробкою штучного інтелекту) представили детальну технічну доповідь про безпечну розробку штучного загального інтелекту (AGI – Artificial General Intelligence), тобто системи, що володіє інтелектом і здібностями, порівнянними з людськими. Автори документа припускають, що така система може з'явитися вже до 2030 р. [6].

Спеціалісти застерігають: «Пом'якшення ризику вимирання від штучного інтелекту має бути глобальним пріоритетом поряд з іншими ризиками суспільного масштабу, такими як пандемії та ядерна війна» [7].

Окрім того, серед дослідників уже ведуться дискусії з приводу доцільності надання роботам зі штучним інтелектом статусу суб'єкта цивільного права та наділення їх правосуб'єктністю, еквівалентною правосуб'єктності фізичних осіб. Це, своєю чергою, вимагає від наукової спільноти та законодавця акумулювання зусиль з метою своєчасного реагування на виникнення нових явищ і забезпечення адекватного правового регулювання відносин щодо використання передових досягнень робототехніки. Також сьогодні можна впевнено стверджувати, що категорія правосуб'єктності фізичних осіб у правовій доктрині послідовно набуває рис, властивих міжгалузевому правовому інституту; останній постає за межами предмета цивільного права [8, с. 37].

У цьому контексті цікавим є Аналіз секторального напряму та первинному баченні розвитку сфери ШІ, підготованому Міністерством цифрової трансформації у межах Стратегії розвитку інновацій України [9]. В ньому зазначається, що протягом 2020–2024 років в Україні засновано 34 нові ШІ-компанії. За їх загальною кількістю Україна посідає друге місце серед країн Східної Європи. Розмір ШІ-ринку в Україні виріс з $157,7 млн у 2020 році до $419,4 млн у 2025-му. До 2030 року ця цифру за прогнозами зросте до майже $1,42 млрд. Основним джерелом інвестицій у ШІ-індустрію були й залишаються венчурні фонди. Однак Україна посідає останнє місце серед країн Центральної та Східної

Європи за кількістю залучених інвестицій протягом останніх трьох років, причинами чого є повномасштабне вторгнення рф та реєстрація українських компаній у США та країнах Європи.

Проблеми житлового права і кредитування житла.

Досить успішне поєднання публічного і приватного регулювання можна спостерігати у житловій сфері. Право на житло належить до фундаментальних соціально-економічних прав людини, реалізація якого, як неодноразово підкреслював Конституційний Суд України, має ключове значення не лише для реалізації інших економічних та соціальних прав людини, а й для ефективного здійснення кожним прав і свобод особистого й політичного характеру [10].

В Україні це право гарантоване статтею 47 Конституції, проте впродовж понад чотирьох десятиліть його регулювання спиралося на акт, ухвалений ще до здобуття незалежності та ухвалення Основного Закону – Житловий кодекс України від 30 червня 1983 року (далі – ЖК України), побудований на радянській моделі, що дедалі менше відповідала ринковій економіці та конституційним приписам [11; 12; 13].

Спробою подолати цю невідповідність став Закон України «Про основні засади житлової політики» від 13 січня 2026 року (далі – Закон № 4751-IX), яким ЖК України визнано таким, що втратив чинність (за винятком окремих статей, чинних перехідно до запуску Єдиної інформаційно-аналітичної житлової системи – далі ЄІАЖС), і закладено засади нової житлової політики, узгодженої зі ст. 47 Конституції та стандартами Європейського Союзу в межах міжнародних зобов'язань України [14].

Шляхами вдосконалення розподілу житла є затвердження Кабінетом Міністрів України чітких та об'єктивних критеріїв доступу до соціального та доступного житла замість дискреційного розподілу, що породжував численні судові спори. Водночас необхідно нормативно зберегти існуючі права осіб, які вже перебувають на квартирному обліку, із перенесенням стажу їх очікування до ЄІАЖС. Облік виконує функцію доступу до публічного житла, поєднуючи облік самого фонду та облік осіб, які потребують підтримки, і породжує проблеми приватності та цифрового виключення. У ЖК України діяв державний облік житлового фонду (ст. 28) та квартирний облік громадян, що потребують поліпшення житлових умов (статті 39, 40) – тобто паперовий, ведений місцевими радами і прив'язаний до реєстрації місця проживання.

Закон № 4751-IX замінює цю конструкцію ЄІАЖС – інформаційно-комунікаційною системою, яка має забезпечити збирання, накопичення, облік, оброблення, зберігання та захист відомостей про житловий фонд України, а також про осіб, які можуть скористатися державною підтримкою для реалізації права на житло. Система має акумулювати інформацію не лише про осіб, які претендують на державну підтримку, і стан реалізації їхнього права на житло, а й про самі механізми підтримки – місцеві, регіональні та державні програми, фінансово-кредитні інструменти будівництва, придбання чи оренди житла [15].

Шляхами вирішення цієї проблеми є якнайшвидше затвердження технічних і правових параметрів системи, без яких перехідні норми ЖК України діятимуть невизначено довго. Також необхідним є законодавче забезпечення захисту персональних даних, а також гарантії для окремих категорій без доступних цифрових мереж через збереження офлайн-доступу.

Цікавою видається практика фінансування соціального житла у Франції здійснюється через Депозитно-ощадну касу (Caisse des Dépôts et Consignations, CDC), що є публічною установою (створена ще у 1816 році). Вона централізує державно гарантовані ощадні рахунки і спрямовує частину цих коштів на позики для соціального житла [16]. CDC забезпечує понад 70 відсотків фінансування нових житлових проєктів і підтримує в середньому 100 тисяч проєктів щороку [17].

Фінансова модель є тим чинником, що визначає життєздатність житлової політики. Підхід ЖК України ґрунтувався на прямому бюджетному фінансуванні будівництва, тоді як реформований підхід спирається на самовідновлюване (револьверне) та кредитне фінансування.

У ЖК України фінансування мало бюджетну природу, а серед гарантій права на житло ст. 1 закріплювала «невисоку

плату за квартиру і комунальні послуги». Між там, Закон № 4751-IX запроваджує фінансово-кредитні механізми (пільгові кредити, компенсації, фінансовий лізинг, оренду з правом викупу) та револьверний фонд, визначений у ст. 1 як фонд, що наповнюється за рахунок надходжень від використання публічного житла й виконання зобов'язань за фінансово-кредитними механізмами, видатки з якого спрямовуються виключно на цілі, визначені законом.

До прикладу, револьверний фонд міста Києва – це унікальний для України механізм залучення коштів для реалізації модернізації багатоквартирних будинків відповідальними співвласниками як на короткий, так і на довгостроковий період. Реалізовує механізм комунальне підприємство «Фонд модернізації та розвитку житлового фонду міста Києва» [18].

У практиці виділяють поєднання двох видів допомоги ОСББ з місцевого бюджету:

• Поворотна фінансова допомога. За допомогою фінансового інструменту «револьверний фонд».

• Безповоротна фінансова. Допомога співфінансування заходів з відновлення за рахунок місцевого бюджету [19].

Серед удосконалень у цій сфері, які варто запровадити в Україні, є невідкладне затвердження порядку револьверного фонду та законодавчий захист револьверного фонду від поглинання загальним бюджетом.

Висновки

1. Конвергенція приватного і публічного у цивільному праві є об’єктивним процесом, що відбувається у межах системи права і правової системи загалом. Тільки в єдності інтересів приватних і публічних (у розумінні інтересів державних і місцевого самоврядування), гармонійному збалансуванні їх меж впливу цивільно-правове регулювання здатне забезпечити досягнення основної своєї мети. Остання полягає у сталому розвитку і належному захисті особистих немайнових і майнових відносин та формуванні правової моделі унеможливлення зловживань, зокрема, з боку держави чи місцевої влади у випадках їх участі в приватних правовідносинах. Власне створити належне підґрунтя для реалізації такої мети – і покликана цивільно-правова політика. Дотримання необхідного балансу інтересів (приватних, суспільних і державних) є обов’язком передусім держави. Водночас у забезпеченні такого стану мають брати активну участь усі інші учасники правовідносин, і не лише через реалізацію своїх прав.

У тих випадках, коли публічне та приватне право мають спільні цінності, вони можуть ефективно зближуватися для регулювання змішаних публічно-приватних систем управління. Це не є рецептом для необхідного поширення публічного права на приватну сферу, а скоріше щось на кшталт взаємного обміну. Ані публічне, ані приватне право не залишаються обов’язково незмінними в результаті такого зближення; навпаки, у відповідь на сучасні методи управління виникає новий набір стандартів ухвалення рішень. Такі стандарти мають застосовуватися з урахуванням конкретного контексту, що враховує ширший законодавчий, демократичний, конкурентний та конституційний фон. Їхня перевага полягає в тому, що вони дозволяють нам уникнути категоричних відповідей на питання, чи є щось «приватним» чи «публічним», у час, коли це розмежування свідомо розмито.

2. ЖК України базувався на моделі адміністративного розподілу житла, за якою держава виступала головним власником і розпорядником житлового фонду, а реалізація права на житло громадянином залежала від його місця в черзі та формальних критеріїв обліку. Закон № 4751-IX базується на моделі доступності, за якою держава створює фінансові, договірні та інституційні механізми, що дозволяють особі самостійно реалізувати право на житло шляхом оренди або набуття у власність. Головна відмінність між двома актами полягає у зміні ролі держави: від власника і розподільника житлового фонду **–** до регулятора та гаранта доступності житла. Це підтверджується прямим зіставленням конкретних інститутів: перехід від ордера до договору оренди; перехід від формального обліку черги до адресних критеріїв доходу й майнового стану; перехід від змішаного адміністративно-судового порядку виселення до виключно судового порядку з урахуванням принципу пропорційності; перехід від безоплатного соціального найму до платної, але доступної соціальної оренди з гаранті-

єю від подальшої приватизації фонду; введення револьверного фонду.

3. Насамкінець акцентуємо на такому. 17 травня 2024 р. Комітетом міністрів Ради Європи була ухвалена Рамкова конвенція про штучний інтелект і права людини, демократію та верховенство права (Framework Convention on Artificial Intelligence and human rights, democracy and the rule of law). Це перший свого роду глобальний юридично обов'язковий міжнародний договір, що має слугувати безпечному використанню штучного інтелекту – дотримання спільних стандартів у сфері функціонування зазначених цінностей в цифровому середовищі. 15 травня 2025 р. Україна підписала цей міжнародний документ. Тому вже сьогодні, ще до моменту ратифікації конвенції (з урахуванням очевидних загроз і ризиків подальшого неконтрольованого розвитку ШІ), перед юристами постала необхідність розробки низки законопроектів щодо врегулювання відповідних суспільних відносин. У межах національної правової системи – засобами приватного і публічного права важливо у законодавстві заповнити прогалини, наявні та потенційні, що пов'язані зі швидким технологічним прогресом. З-поміж іншого, йдеться про цивільно-правову охорону приватності та безпеку інновацій.

Інформація про використання штучного інтелекту. Відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2026, № 13, ст. 35) автори зазначають, що було використано DeepL translator для перевірки коректності перекладу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стефанчук М.О., Музика-Стефанчук О.А., Музика Л.А. Розділ 2.4. Забезпечення пропорційного розвитку галузей публічного та приватного законодавства. Наукова концепція розвитку законодавства України: обґрунтування та прогнозування напрямів правотворчої діяльності. Цивільне законодавство. Юрінком-Інтер. Київ. 2025. С. 144–162.

2. Кузнєцова Н.С. Сучасні тенденції розвитку приватного права як регулятора суспільних відносин. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнєцової. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 9–26.

3. Кот О.О. Загальні положення ЦК України: сталі принципи і новітні тенденції. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнєцової. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 66–90.

4. Кузнєцова Н. С. Оновлений Цивільний кодекс України: візія для суспільства і правової системи. *Нове українське право.* 2026. № 2. С. 43–51. DOI: https://doi.org/10.51989/NUL.2026.2.5

5. Хрещений батько ШІ дав тривожний прогноз про майбутнє людства: це гірше за «ядерку». URL: https://www.rbc.ua/rus/styler/hreshcheniy-batko-shi-dav-trivozhniy-prognoz-1746296586.html

6. Google DeepMind передбачило майбутнє ШІ: 4 ризики, які можуть загрожувати людству. URL: https://www.rbc.ua/rus/styler/google-deepmind-peredbachilo-maybutne-shi-1743772920.html

7. Що більш ймовірно призведе до кінця людства: війна, кліматична катастрофа чи штучний інтелект? URL: https://www.rbc.ua/rus/styler/shcho-bilsh-ymovirno-prizvede-kintsya-lyudstva-1740923477.html

8. Стефанчук М.О. Теоретичні засади цивільної правосуб'єктності фізичних осіб та особливості її здійснення. Дис. … д.ю.н. К., 2020. 473 с.

9. Аналіз секторального напряму та первинному баченні розвитку сфери ШІ. Стратегія цифрового розвитку інновацій України до 2030, підготований Міністерством цифрової трансформації у межах Стратегії розвитку інновацій України. URL: https://winwin.gov.ua/assets/files/УКР%20WINWIN_AI_1.pdf

10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Абрамовича Олексія Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини другої статті 40 Житлового кодексу України (щодо дискримінації у реалізації права на житло) від 22 черв. 2022 р. № 5-р(II)/2022. Конституційний Суд України. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/5-r_2_2022.pdf

11. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text

12. Житловий кодекс України: Закон України від 30.06.1983. № 5464-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text

13. Про дерадянізацію законодавства України: Закон України від 21.04.2022 № 2215-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2215-20#Text

14. Про основні засади житлової політики: Закон України від 13.01.2026 № 4751-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4751-20#Text

15. Житлова політика по-новому: які можливості відкриває Закон №4751-IX. Громадський холдинг «ГРУПА ВПЛИВУ». 2 берез. (2026). URL: https://www.vplyv.org.ua/archives/10433

16. Caisse des Dépôts et Consignations – Turning household savings into social housing. Housing2030. 2021. URL: https://www.housing2030.org/project/demo-20/

17. Our public interest missions. Groupe Caisse des Dépôts. URL: https://www.caissedesdepots.fr/en/know-us/our-model/our-public-interest-missions

18. Револьверний фонд міста Києва. URL: https://dzki.kyivcity.gov.ua/revolvernyi-fond-mista-kyieva

19. Сергій Кошарук. Револьверний фонд інструмент фінансової підтримки в громадах. URL: https://enefcities.org.ua/upload/images/Serv_RFM.pdf

Дата першого надходження статті до видання: 11.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)